

ఎవరికైనా సహాయం చేయడం ఎంతో గొప్ప విషయం దానిలో భాగ్యం ఉంది. అది ఒక్కటే అయితే చిక్కే లెకపోదు. అధిక్యం కూడా నిహితమై ఉంది. సహాయం పొందినదాడు అదేగి మరేగి ఉండాలి, మరి లెకపోతే ఎదుటివారు కృతఃములు సహాయం పొంది ప్రయోజనాలై తే కృతఃములు.

అయిదో దోషములు చూసా రాలేదు!

అ మాట విన్నాడే, అతను ఉప్పునకంగా విరుముకు వచ్చాడు.

"ఇది నీవు తొలగించా ఉప్పీ మీ పుట్టుకంటే వాళ్ళకి కట్టుబడితే, నేను, నా పిల్లలు మిమ్మ చేత పుచ్చుకుని రేపు పిళ్లలు వెంట వెళ్ళాలి. దేనికైతూ ఓ వాళ్ళు అప్పు ఉండాలి. మిమ్మి లెకపోతే నల!" రుసునుతాడుతూ, కోలు పంకెకు తగిలించి, తీక్షణంగా ఓ చూపు వినియాల దుర్బుత్తు వెచ్చ.

"అక్కాయో... కస్తూరీ ... కానీని మందిసిప్పు వచ్చా" తేతేతాడు.

"అహా! ఇప్పుడ రూపాయలు కోళ్ళు విరుకు తింటున్నాయనుకుంటున్నాడో అంట!"

"మీ మమ్మ ఉంటేనే సర్కంజీ. లేకపోతే, మిమ్మల్ని కొట్టి, కొలతల వేస్తాడా? దేనికి ఆ రుసునుతాడు? తాళం ఎప్పుడు ఒకేలా గుంజుకు. ముమ్మి యాత్రై రూపాయలతోనం, ఎందుకు ఇచ్చి సాధించులు? లేవంటే సరిపోయేదానికి." అమె మంటగిదిలోకి వెళ్ళిపోయింది.

"పాను పిల్లలు...ఎక్కడి వస్తువులు అక్కడ ఉండరు గదా! దీనితో అవసరం ఎవరికీ కలిగింది? అ... ఉందిలే!" వివేకానందుని ఉపదేశా సాళ పుస్తకం చేతిలో చుట్టకుని మంటగిదిలో ప్రవేశించాడు.

"ఇదిగో... నిన్నే..." నిమ్మరసంతో మందలార కలపబడతూ, అమె తల ఎత్తి చూడలేదు.

"ఇదిగో... నిన్నే .... ముమ్మి యాత్రై రూపాయలు అని తేలిగ్గా అనేతాడు. నీవు సంపాదించే, నీరు తెలుస్తుంది."

"మేం సంపాదించే ఈ మాటలు ఎవరికినీ కర్మ దేనికి? తీసుకోండి." నిమ్మరసం గ్లాసు చేతిలో వెళ్ళింది. తియ్యని, పుచ్చని నిమ్మరసం గొంతులో జారి, ఉడికిపోతూవు కలిరంతో వేడి ఒక మోతాడు తీసుకుంది.

"అంటే నీకు కోసం వస్తుంది గానీ ఇప్పుడు తూడు. ఇదివరకు ఇచ్చిన రెండు వందలు మీ చేతాడు చెప్పు? అప్పుడవాళ్ళు ఇంటి చుట్టూ తిరుగుతున్నారు. వరుపు పోతుండని, కాళ్ళావేళ్ళాకడి, ముగ్గి దమ్ము తీసుకువెళ్ళి, పేదలతో వెళ్ళాడా? ఇది ఇప్పుడు ఏ బ్రాకెట్లో వెళ్ళడానికి? అని వా అనుమానం." కొద్ది కొద్దిగా చురుకుస్తూ, పెరట్లో బాదంపెట్టువైపు నడిచి, మూలమీద కఠికిఅణ్ణాడు అమెచే మూస్తూ. అమె కాకరతాయల నుండి నీరు వారుస్తూ సమాధానం చెప్పింది.

"నక్కే, ఎప్పుడో ఏదో చేశాడని దానిచే వట్టు తుని, సాఫీనే ఎలా? ఇప్పుడు వాళ్ళి ముం అడు

కోకపోతే మీ బాగుంటుంది? ఆ గొలుసు పానుకొం వందలుగా అమ్ముతుంది. ఈ వేళలో గడుపు తీరిపోతుంది! ఈ రోజు దమ్ము కట్టుకోకపోతే గొలుసు వాడే స్వయం చేస్తాడు!"

"ఏ... ఏ... ఎంత బరితెగించిపోయాడు! ఇలాంటిమిది నేను తాకట్టు పెట్టేటంతవరకు వచ్చిందన్నమాట, పీడి వ్యవహారం. ఇప్పుడు పిల్లలు కలిగినా, మీవాడు దానికి లాభపడుతాడు."

"అవేకదా, నేను నెత్తిన దోరు వెట్టుకుని వెళ్ళింది? అమ్మయ్యా! పొయ్యికింద కట్టులు తోసికే నమ్మ."

"నక్కే. ఇంకేం కానియ్యి. ఆ కోకుటి రంగయ్యకు నే నెలాగో చెప్పుమంటూ! ఆ దమ్ము ఇటు సర్దు. కర్మ. ముగం బాగువకతే."—అక్క క్షణం అగి ముగ్గి అమ్మాడు...."అను ఈ గొలుసు తాకట్టు పెట్టినమాట వివేకా?"

"అమ్మయ్యా రాజు! వాళ్ళి వెంటపెట్టుకునే వచ్చావంటి. వాకి గిచ్చం, వాడు పానునాడు. తురక పొయ్యి — ఇంటికి వచ్చాంటే మీరు పుట్టుకు వచ్చింది. తోట్లకి అలా వచ్చి అట! వచ్చి ముందుగానే పుచ్చేసుకుని మిగతా దమ్ము ఇచ్చాడంటి! నక్కే, మీ బావగారు వచ్చాక, వారి సరీగి చూస్తావచ్చాము. 'అలా అంటే, కాదే! ఎలాంటివాడు, ఈవచ్చుకు మీరు సజ్జతి. లేకపోతే, నా మరుపుపోతుంది' అని కళ్ళు నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడంటి. మీ ముందు నిలవడానికి చచ్చిపోతున్నాడు."

"అనులు వరువంటూ ఉంటేనా... పొడదానికి..." వివేకా తోకకిక వెళ్ళాడు. దండం మీద నుండి లుంగీ తీసుకొని, దోపిడీ మార్పుకున్నాడు. మందలతో ఉన్న మందలకర్మ గదిలోకి తాకట్టుని, వివేకానందుని ఉపదేశాల వరువరకేనాడు. బయట చిప్పు పిల్లలు వెళ్ళేట్లో నీడ తోకట్లం అడుకుంటు న్నారు. "నాలో. బాలో." అని వెళ్ళగా అల్లరి అలుపాకాంది. నిమ్మకొంటూ గది తలుపులు మేం కున్నాడు. రి గంటలవర అచి క్రమ్మ పుస్తకం నుండి సుచ్చింది.

"మామయ్యా. మామయ్యా!" పిల్లలు చుట్టు ముట్టిన రేలలు.

"అ. రైల్. అనుకోండి! అనుకోండి! నాన్నగారు వచ్చారా?" అంటూ ముమ్మగా అడిగాడు. అమ్మన, "అక్కాయో.. అక్కాయో" అంటూ, వంటగిదిలోకి దారితిశాడు అతను.

"ఇవే. మీ బావ పక్కగదిలో వస్తువులుంటు న్నారా! వెళ్ళగా మాట్లాడడు. అయితే దమ్ము కావించిపోతా?" అమె, ముచ్చ గదిలోకి ఎవరువచ్చి

మాట్లాడటం మొదలుపెట్టింది. "అవసరం లేకపోతే ఇప్పుడొకరు, తిరుగుతానా అక్కయ్యా! మాడు, వాడు నమ్మ దెయ్యంలా వలతకుండా తిరుగుతూంటే" బయటికి వెలు చూసింవానా వివేకానం.

"అరేయ్! కిమ్మా.. నాకు నుకదం వచ్చులేదా నీ వ్యవహారం. నీవు బతికే ఎవరిని నుకదెకుతున్నావో. నాన్న ఎంతో పెద్ద ముచ్చలు చెప్పింది నిమ్మ గొప్ప వాళ్ళి దెయ్యాలనుకుంటే, వరుపు సంధ్యలు లేకుండా తిరిగివచ్చు. నుం నీ దిగులుతోనే పోయాడా నాన్న. ఉప్పు అస్త్రీ అంతా డిచ్చి సారేతావు! మీ బావగారు వచ్చని, పిచ్చని బతికిపోతే పివో ఉద్యోగం ఇచ్చిస్తే అక్కడ నీ కాల నింపకపోయి! ఇంకమిప్పుడునా నీకు తెలిసవచ్చేది? ఏ ముడియలో పుట్టావోగానీ... ఇప్పుటికైతే దా బుద్ధి మార్పుకో!"

"అక్కయ్యా! అతనికి దమ్మిచ్చి వస్తే. అంటు నిలవడాడు నాకోసం. తరవాత తిరిగి మాట్లాడు కుండా...."

"ఇదిగోరా. యాత్రై రూపాయలు, మీ బావ ఎవరికో చేసారులు అడిగి తెచ్చారు రెండు రోజుల్లో సర్దుతాడుని చెప్పి" దమ్ము అతని చేతిలో పెట్టింది.

"రెండు రోజుల వరకు ఎందుకు? రేపు ఉదయమే తెచ్చి ఇచ్చారు. రేకటివరకు అగంటే చూసా టటు వచ్చింది. నక్కే! నేను వెళతాడు అక్కయ్యా, ముగ్గి పెద్ద బజారుకి వెళ్ళి నిడికింతుకుని ఇంటికి వెళ్ళాలి.. మీ మరుదలు ఎదురుచూస్తూ ఉంటుంది" వెళ్ళేట్లో నిలవకే ఎదురు చూస్తూవు ముగ్గిలోవారు అమ్మకొం అయ్యారు.

వాళ్ళు వెళ్ళిన వైపు తీక్షణంగా చూసి, వెళ్ళి మళ్ళాకు గుర్రుకొంటు. లుంగీ దీనించి కట్టుకుని వంటగిదిలో ప్రవేశించాడు. ఎవరు ఎవళ్ళి వలక రింతుకోలేదు. నాలుగు మెతుకులు ఎంగిలిపడి, శ్రీతి తువ్వాలతో చెయ్యి తుడుకుంటూండగా, ఇంటి ముందు రిన్నా అనిర చుట్టూడు అయింది.

కళ్ళు గుచ్చి గుచ్చి చూశాడు, వెళ్ళేట్లోకి తీ చంటిపిల్లవాళ్ళి బజాన చేసుకుని ఒక శ్రీ తోనికి వచ్చింది.

"ఏం! అత్తయ్యా, ఇంత పొచ్చుపోయాక వచ్చావో?" చదువుకుంటూవు కస్తూరి శ్రీతి, ఎదురుగా వెళ్ళి, పిల్లవాళ్ళి అందుకుంది.

"అనులు పెండలోకి వచ్చామనుకున్నా. కానీ, పీడికి ఒళ్ళు వెచ్చగా ఉంటే, దాక్కమ్ముచూ చూపెట్టి వచ్చున్నా. అయితే, నాన్నగారు ఇంటికి వచ్చాళ్ళా కస్తూరీ?" అయారంగా మాట్లాడింది.

"ఎప్పుడో వచ్చారు.. వంటగిదిలో ఉన్నారు."

"వచ్చారా? పామ్మయ్య! నాకు గుండెల్లో గుండెలు లేవు!" కళ్ళలో నీళ్ళు ఒత్తుకుంది.

"ఏమయింది అత్తయ్యా! నీ 'నెక్టర్' నీకు సురక్షితంగా చేరుతుంది. మామయ్య తిమ్మదే వెళ్ళాడు, ఒక అరగంట క్రితం.. చెయ్యి తుడుకుంటూ మధ్య గదిలోనికి వచ్చాడు అతను. "దాం చేసున్నా... పాడు నుం, ఈవేళ

తాడిగిరి పోతరాజు

వాయిదా

కాకపోతే, లేవు తొమ్మిదంటాం. పాడు...అవ నిండులు ఏలా తిరిగిస్తాం?"

"మీరు తాళవ్వు తెట్టికంట మాత్రాత మాన గారవారితో ఇంకం తాళకు అత్తయ్యా పది స్త్రీలు మానవల్లే తాళువారు చేస్తాయి. ఇంత చిన్న విషయానికి మాన వరువు జవారు పాలయ్యుంటు కూంటే ఏలా?"

అయిన యితరాలంటా నాకు కుక్కీలో కళం బద్దాడు, చక్క గదిలో వచ్చుపాటి దబ్బా మాత తీస్తా.

"నాకే మామిళ్లు ఏలాదో అయిపోయిందమ్మా. పాడు. పదిగారూ... అలా అయిన నుంబెనక. ఏలాగంటుందోనని వరుగెట్టుమని చెప్పా."

"ఇంత చిన్న విషయానికి గుండెపక దేనికి?"

"నీకు అనుభవం తక్కువ కన్నాదీ! దబ్బాపోతే పోయింది. పోలికలలో ఎంత గొడవ. పని, అమ్మలు చూద్దాం." తోసికే చెప్పారు.

"నాకు మామిళ్లుపాటి తెలిస్తే అప్పుడే వచ్చే దున్నును వడినా! అయితే, ఇప్పుడు అన్నీ తేలిపోయాయి కనుక!"

"ఏమిటమ్మా?"

"అదే అప్పుయ్య నంకొ!"

"నాకే పోయిందని?"

"పోలికలు వల్లుకువెళ్ళాలంటా!"

"మీరు? ఏమిటి? ఏదేమీనా పీడిగాని చిల్లలేదునా. కూకొ!" చాచిపోయింది. వచ్చు మామిళ్లు పిల్లలు మానారు.

"అప్పుయ్యగారి అఫీసులో అయిదు వందల రూపాయలు పోయాయింటా? ఆ నింద అప్పుయ్య మీరద పోవారని చెప్పాను నీళ్ళ వాస్త్ర" చంటి పిల్లవల్లే మాపెట్టింది.

"తరవాత...." తనూరి నవ్వు దాడుకుంటూ అడిగింది.

"అయిదు వందలకట్టి, బావగారిని రక్షించుకోవాలే నేను అడవి ఎంబుకు? మాన వరువు ప్రతిష్ఠ గంకలో పూస్తా యని నీ గాంబ్నీ తీసుకువచ్చాడు... అమ్మి, దమ్మి కట్టి, అప్పుయ్యని విడిపించాలని చెప్పాడు, అమ్మిమా!"

ఆ మాటలన్నీ విన్న ఇంటి కామండు గారినానలా, నిజంనూ నాలాడు ఆ మహిళా వందలి వాళ్ళు.

"నే చెందితే ఏన్నాదా? ఇకేవో చెట్ల ఎత్తు వేళాడంటే, ఏన్నాదా. తిక్కా జుడిరింది పో! పిల్లలంబివారి నగలు, దబ్బు అన్నీ ఒక్క దెబ్బన తుడిచి పోతాడు. పోండి! నోరెత్తా; గొంతుపిసికే పోరేస్తా... చూస్తా నా గడవ తొక్కమను, ఇది మెంబుకుని...."

అదవాళ్ళు, పిల్ల జెల్ల, అంటరు కిరకిరమంటూ తెలవోకి నడిచారు.

"ఏమిందో! తోజనాలయ్యాయో? పాడు పక గలి తొమ్మిదయినా తప్పలేదు."

"అలా, రండి, రండి" అంటూ ముఖ పోలిక మార్చుమని, అతను వాటికే విసిరిగా తిరిగిని అమ్మనించాడు. పిల్ల అయిపోయిన ఇంటి బద్దారు ఇవ్వరు.

"ఏమిటి? ఏం ఈ రోజు కంటిలోకి తూచా తాళు? తిరిగలేదా?" వచ్చిన చెట్లమనిషిని ప్రశ్నించాడు.

"తిరిగలేదేలేదే! చూస్తే తిరిగి. ఆ 'మనువల్లి దావా' నవల్లూ, అనే తయారుచేసి, దబ్బు కట్టడంతో సరిపోయింది. మీకు తెలియనిది ఏమింది" అతను జవాబిచ్చాడు.

"నాకేం తెలుసు. భలేవాళ్ళే!"

"సరిపోయింది. మీకు తెలియకపోతే నాకేనా తెలిసేది? మీ బావమరిది ప్రానివాసమి వచ్చి, మా స్త్రీలు గారికే అయిదువందల రూపాయలు ఇచ్చి వెళ్ళాడు. మిగతా దబ్బు లేవు చూకొక్కొక్కాడు. మీకు కూడా తూరై నర్సుతానువ్వురుంటూ, అవుతా?"

తంబివారు తాళి, బాబుల్లూ, కాబుల్లూ తెలియకుండా,

